

ועבר עליו רוח קנאה

פעם סיפר הגאון רבי עזרא נסים עדס: בירושלים של פעם היו שואבים את המים מבורות. יום אחד ראו שהחבל של הדלי נשחק ועמד להקרע, עוד מעט ואיננו- והלך הדלי אחר החבל... **היתה ענינת נוראה** וזה היה הדלי היחידי בכל השכונה. החרדה היתה גדולה, מה יעשו... ביקש אחד הנוכחים, איש חכם לטפל בענין: הלה ניגש לבור, בעדינות יתרה משך את החבל והציל את הדלי. כל בני השכונה נשמו לרווחה.

אמר רבי עזרא נסים: זה המשל, והנמשל הוא שישנם אנשים אשר כל השנה הינם בכלל בל יראה ובל ימצא בבית הכנסת ורק ביום הכיפורים הם מופיעים לקראת תפילת נעילה.

מסופר על אחד שכזה שהגיע לבית הכנסת לאחר שמילא את כרסו. התיישב באחד המקומות הפנויים ושאל את שכנו היכן אווזים בתפילה? הלה הרגיש כי השואל אכל ושבע, פתח לו את הסיידור בעמוד של ברכת המזון...

והנה אם היה זה אדם קנאי והיה גוער בו דברים קשים כגידיים אך טבעי כי יותר לא יגיע הלה לבית הכנסת - אף ידיר כל סממן של יהדות, אך כאשר יקבלוהו בסבר פנים ודברי חכמים בנחת אזי בידו להצילו מרדת שחת ולהשיבו אל חיק היהדות.

כמו בנמשל שם נשחק החבל, אף כאן נשחק יעקב 'חבל' נחלתו, ואם יגער בו אזי עלול להתנתק, ואילו יבוא אדם וימשוך אותו בעדינות אל האור בתורה ובמצוות - מחזירו למוטב.

השבוע יחול יום הזכרון לראש ישיבת חברון, קדוש ישראל, הגאון רבי אהרן כהן, ח"י סיון תשכ"א

"אז ידע מנוח כי מלאך ה' הוא". (מן ההפטרה)

סיפר הגאון רבי אליהו שרם: "דבר מופלא ראיתי במו עיני, הגאון רבי אהרן כהן היה יושב ולומד בבית המדרש של ישיבת חברון עד השעות המאוחרות, והיה מדבר בלימוד עם כל התלמידים בענוה יתירה.

לישיבה היה מגיע באופן קבוע גאון מופלג אחד שהיה משובש בדעתו, והיו כולם משתמטים ממנו, כיון שהתנהגותו היתה מאד גסה מחמת חוסר דעתו, אמנם רבי אהרן ברוב חסדו קרבו מאד, והיה מדבר עמו בלימוד זמן רב בריתחא דאורייתא.

ובכל פעם שהיה רבי אהרן אומר סברה הפוכה ממנו היה אותו אחד מתנפל עליו בחרפות וגידופים נוראים שאין הנייר סובלם... אמנם רבי אהרן טרח לפייסו ולשכנעו ולהרגיעו שלא יכעס.

והגיעו הדברים עד כדי כך. פעם אחת אמר רבי אהרן לאותו אחד פירא לסברתו, ירק אותו אחד יריקה נמרצת בפרצופו של רבי אהרן - ירחם ה' - ומה עשה רבי אהרן? ניגב מיד במטפחתו את היריקה ואמר לו: "למה נפגעת כל כך עד שירקת, לא התכוונתי לפגוע בך, סברתך ישרה, רק רציתי שתיישב לי איך זה יסתדר עם הגמרא שם.

וכן עמל לפייסו עד שהניח את דעתו, ואני עמדתי המום והשתוממתי, שראיתי מלאך ה' מסתובב בין בני האדם!"

(יועל אליהו)

"כה תברכו" - היה זה כאשר שהה הגאון רבי אהרן כהן בבני ברק, בבוקר הוא התפלל שחרית בישיבת פוניבז' לצעירים.

לקראת ברכת כהנים יצא ליטול את ידיו. לא הבחין שבאותו פתח היתה קבועה זכוכית, נחבט בראשו וממצחו החל שותת דם. בשל שקיעותו בתפילה ומחשבותיו שהיו משוטטות בעולם גבוה לא חש במכה, נטה ונכנס דרך פתח אחר.

רבי אהרן עלה לברך, כאשר סיים וירד מן הדוכן העירו המשגיח הרב גרוסברד שמצחו זב דם. הפצע נחבש על אתר, אך כאשר נשאל רבי אהרן כיצד וממה נפער החתך במצחו לא ידע להשיב.

(הכהן הגדול מאחיזי)

יפה דרש רבי עזרא עדס ויפה קיים - מעשה שהיה כך היה.

הנה בהיותו רב קהילת "שערי צדק" במנצ'סטר - הקהילה שם היתה רחוקה משמירת תורה ומצוות. והנה קרה בשמחת תורה, אשר ביקש אחד המתפללים עליה לתורה, עבור בנו- אך בסופו של דבר לא זכה הבן לעליה אליה ציפה. ואז הוא הקים מהומה, וקרא בקול גדול, כי ידיר את רגליו מבית הכנסת.

לאחר התפילה - היה נהוג במקום, כי הרב והגבאים יושבים יחדיו, והמתפללים ניגשים לברכם ב"תזכו לשנים רבות". ויבוא גם מיודענו בתוכם. ובהגיע תורו, איחל לו רבי עזרא "חג שמח" - בירכו בחום, והביע את התפעלותו מהמהומה שהקים, באומרו כי כעת הוא הבין עד כמה בוערת בו אהבת התורה - אשר עקב כך התפרץ בצעקות - קול ברמה נשמע, כשבנו לא קיבל עלייה לתורה... באותו רגע - "חמת המלך שככה", והלה הבטיח כי ישוב לבית הכנסת, כדרכו מימים ימימה. והאמת והשלום אהבו!
 ("שערי עזרא" - מתוך דרשת בנו הרה"ג אברהם עדס ענבי)

ברכת כהנים בה נצטוו ככהן, היתה יקרה וחביבה בעיניו באופן מיוחד. "הברכת כהנים של ראש הישיבה היתה נורא נוראות. היו יכולים לקבל יראת שמים בלי גבול. היה ממש איש אלקים מה שהיום אין פוגשים דבר כזה!" (שם - שיחת הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ)

גם בשנותיו האחרונות, כאשר רבי אהרן היה ידוע חולה, התאמץ לקיים את מצות ברכת כהנים במסירות גוף ונפש.

תלמיד ששהה עמו בבית ההבראה בשכונת בית הכרם, סיפר, כי היה עושה מאמצים כבירים כדי שיעלה בידו להתפלל עם הציבור, אלא שבשל מחלתו לא תמיד היה הדבר אפשרי, אולם לחזרת הש"ץ השתדל להופיע כדי לקיים מצות ברכת כהנים.

ארע באחד החגים כבדה עליו מחלתו ביותר, ולא היה מסוגל לרדת לתפילה. לאחר שהוקל מצבו ירד לבית הכנסת והתעניין היכן יוכל להשיג מניין. משנמסר לו כי בפנסיון רייך, הנמצא בקצה השני של שכונת בית הכרם, אפשר ומתקיים עוד מניין, גבר על סבלותיו והלך, מרחק ניכר עבור הליכה רגלית.

השעות נקפו והלכו, ומשהגיעה שעת הצהריים ורבינו טרם חזר, החלו לדאוג לו, נתברר כי אכן הגיע לשם בשארית כוחותיו, התפלל איתם במניין, אולם לאחר מכן התמוטט באפיסת כוחות ממש, עד שלא היה מסוגל לשוב אל מקום האכסניא שלו.

אחד ממקורביו תמה בפניו על הפלגת הטירחה באומרו 'וכי תפילה בציבור מחייבת מסירות נפש?' נענה על ידו בתמיהה: "מה, שאבטל מצוה חביבה כזו 'לברך את עמו ישראל באהבה'?! האם ניתן לתאר כמה יקרה וחביבה מצוה זאת?!"

הדברים הנרגשים הטביעו רושם עמוק על כל השומעים. (שם)

"לברך את עמו ישראל באהבה" - אסור לישא כפים כשהכהן שונא לקהל או הקהל לו, וזוהי סכנה לכהן - מעשה בכהן שלא היה אהוב על העם, ועלה לדוכן ונשא כפיו, ונעשה גל עצמות. (זוהר נשא, מג"א קכ"ח י"ח) יש לכהן הזה סכנה גדולה!!! ("עטרת זקנים" נשא)

כתב הגאון רבי משה שטרנבוך: עובדא ידענא בבית הכנסת בירושלים שהתפללתי שם יום יום, בא כהן אחד ואמר שהוא שונא את הרב, והזהירוהו שלא ישא כפים, ולעג עליהם הכהן באומרו שרב כזה מותר לשנוא, ולא דיבר הזוהר בכזו זה...

ולמרבה הפלא, באותו לילה ממש נפטר כהן זה באופן פתאומי אף שלא היה חולה, והציבור ראו בזה מופת שהוכיח את דברי הזוהר הקדוש והפוסקים שהביאו דבריו אלו!

ונראה שזהו הטעם לכך שאחר ברכת כהנים נהגו העולם לומר לכהנים "ישר כח". והלא הם חייבים מן הדין לישא כפים? אך כיון שצריך שיהיו באהבה זה לזה, והכהן צריך שיתאמץ לברך באהבה לכן אומרים לכהן ישר כח שברכת באהבה, בזה מכיר שנעשתה לו טובה מהכהנים. (שו"ת 'תשובות והנהגות' ה"מ"ט ועיין עלון נשא תשס"ח)

ברכת כהנים ניתנה לכהנים משום שהכהנים היו פושטי יד, לקבל 'תרומה' מפירות וירקות, 'חלה' מן הלחם, 'ראשית הגז' כדי שיהיו להם בגדים ללבוש, 'זרוע ולחיים' כדי שיהיה להם בשר - לכן ציוה הקב"ה שהכהנים יברכו, כדי שנדע שבזכות עניים אלו וברכתם אנו מקבלים את כל השפע, והישראל צריך להכיר ולהודות בזה, ובלי זה הברכה כביכול לריק! (שם)

על שאלה זו תירץ הגאון רבי שלמה הכהן מוילנה:

החזקת הטובה היא עבור מה שהכהנים אומרים אחר ברכתם "רבנו של עולם עשינו מה שגזרת עלינו, אף אתה עשה עמנו..." הכהנים מבקשים שהקב"ה יסכים על ברכתם, ובאמת שהכהנים רק מצווים לברך, אבל לבקש מה' שישכים על ידם אינם מצווים. (מתוך מכתבו לגאון רבי חיים ברלין - שו"ת 'נשמת חיים' קצ"א)

עיקר דין נשיאת כפיים אינו אלא בשעת עבודה, כדברי הגמרא בסוטה (נ"ב) - שכל כהן שלא עוקר רגליו לעלות בעבודה, דהיינו בברכת 'רצה' שוב לא יעלה. ובנשיאת כפים שלא במקדש שאין עבודת קרבן, התפילה היא במקום עבודה, וזה מהתורה, כדברי הספרי (פרשת ראה) דגם בגבולין נשיאת כפיים מהתורה.

וכתב הגאון רבי אריה לייב פומרנצ'יק: שמעתי מכבוד מורי ורבי הגאב"ד דבריסק בשם אביו הגאון רבי חיים הלוי - שאחד הקשה לו, לסוברים דתפילה אינה אלא דרבנן, איך יתכן נשיאת כפים שלא במקדש מדאורייתא, הרי אין עבודה?

ותירץ רבי חיים שאף לסוברים דתפילה דרבנן, היינו דווקא חובת התפילה, שמהתורה אין חיוב להתפלל, אבל ענין התפילה הוי דאורייתא לכל הדעות, ואם התפלל קיים מצוה דאורייתא ונקראת עבודה. ("עמק ברכה" נשיאת כפים ט"ו, אורייתא י"ג)

יחיד העומד באמצע שמונה עשרה, והגיע הש"ץ לברכת כהנים, יעצור ויכוון לברכתם, אף אם עומד אחורי הכהנים.

שהרי יש מצוה על ישראל להתברך מהכהנים, ומותר להפסיק, כיון שרוצה להתברך. וכיון שהוא שומע ויודע שהכהנים מברכים עכשיו, ישתוק, וגם יצדד ראשו, שיהיו פניו קצת כנגד הכהנים, כדי להראות שהוא חפץ בברכתם. ("הליכות שלמה" פי"ג)

והגאון רבי משה פיינשטיין כתב שהעומד בתפילתו בכותל המזרח אחרי הכהנים, עליו ללכת משם ולעמוד לפני הכהנים, דהליכה לצורך זה אינה הפסק. ואמן יענה על ברכתם, רק אם בטוח שיחזור לתפילתו. (שו"ת 'אמ"א או"ח ה' כ"ג ועיין או"ח ח"ד כ"א ב' וצ"ב)

כתב הגאון רבי חיים קניבסקי ברשימות הוראה מה'חזון איש' כת"י: פעם אחת התפלל בשוה עם הש"ץ, ושתק בעת ברכת כהנים. העידו משמו שאם מתפלל עם הש"ץ לא יענה אמן אחר הכהנים. ("דעת נוטה" ח"א עמ' שע"ג - לש"ץ מותר לענות, כי לש"ץ זה סדר התפילה)

והגאון רבי יוסף שלום אלישיב הורה שישראל המתפלל שמונה עשרה אינו צריך למהר בתפילתו כדי לשמוע ולקבל ברכת כהנים, דדינו 'כעם בשדות' שמקבלים הברכה, ועל כן אינו צריך להפסיק באמצע.

ועל הכהן למהר בתפילתו, כדי להפסיק לקיים מצות עשה של נשיאת כפים - כשיש שני כהנים. אך ודאי שלא יתפלל משום כך בחפזון שלא כדין. (שם)

הגאון רבי חיים קניבסקי סיפר מהגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין, ששאל ממרן החזו"א אם המתפלל בשוה עם החזן צריך להפסיק ולשתוק בברכת כהנים, והשיבו שרשאי להפסיק אם רוצה. ("נר לשולחן שבת" מהרה"ג ר"ר)

הגאון רבי אהרן כהן היה איש קדוש, תפוס כולו בתורה ועבודת ה'. היה הולך ברחוב העיר תפוס שרעפים. עם זאת, מעשה שיצא בדרך ועסק עם אחד מתלמידיו בלימוד, והנה משום מה פסק מדבריו, לפליאת התלמיד. רק זמן מה לאחר מכן ראה התלמיד כי באותה עת היה אסור להם להשיח בדברי תורה.

היה ברור כי רבינו לא ראה את שלפניו בריחוק מקום, שהרי לא פעם ארע שעל פניו בדרך עברו ידידים קרובים אליו מבלי שיבחין בהם, אלא שרוח הטהרה שהיתה שורה על הרב הדומה למלאך הפסיקה אותו. ויהי לפלא.

אלא שאף על פי כן, כל אימת שהבחין ברבנית מבנות המשפחה, אלמנה, היה נעצר לשאול בשלומה, אף אם הוצרך לשם כך לעבור למזכרה שבעבר השני של הרחוב.

שתי עובדות אלו לא זו בלבד שאינן סותרות, אלא באמת משלימות אחת את רעותה, שתיהן ממקור טהור. ("הכהן הגדול מאחיו")

פעם כאשר נסע עם תלמידי הישיבה לחתונת תלמיד שנערכה מחוץ לירושלים, עודד אותם לפצוח בשירה מיד בצאת האוטובוס מתחומי ירושלים. לבחורים שתהו לשירה מה זו עושה, שהרי החתן איננו?! השיב רבי אהרן בתהיה משלו:

"אינני מבין אתכם, כאשר אדם נוסע לחתונת אחיו, לבו מורונן והוא פותח בשירה ספונטנית - אף אתם חייבים להתרגש שהחבר הוא בבחינת אחי!" (שם ועי"ש)

"וישמך - לשמרך בכל דרכיך" (ספרי במדבר א')

ערב שבת קיץ תשע"ב, הנוסעים לירושלים שעלו בתחנות האוטובוס בקרית ספר שמעו מהנהג כי הוא אינו מתעתד לנסוע במסלול הרגיל דרך שכונת רמות, אלא לעלות ישר לירושלים. כל נוסע שעלה שמע זאת מהנהג, וליתר בטחון הוא הכריז גם ביציאה מהעיר. והסביר כי הוא ממהר לביתו לשבת.

והנה כאשר עברו את המחסום, לתדהמת הנוסעים הנהג פנה ב'צומת גבעת זאב' ימינה, בדרך הרגילה. קם אחד הנוסעים והפנה את תשומת לבו של הנהג. 'אוי ואבוי' קרא הנהג 'טעית'. **כאשר הגיעו לשכונת רמות** נשמע צלצול 'עצור'. לכולם היה ברור שהמדובר בטעות, הרי כולם שמעו שלא נוסעים דרך רמות. והנה קמים להם שני ילדים חמודים, וניגשים לדלת...

הנהג עצר בתחנה, שם המתינה להם בת משפחה. הנוסעים החסירו פעימה - רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום! ("נר לשולחן שבת" ישר כח להרה"ג י"א)